

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

VERTINGA KNYGA

1962 m. išėjo nauja anglų meno kritiko Sir Herbert Read knyga "A Letter to A Young Painter". Horizon Press, New York. 278 psl.

Autorius mažai teliečia istorinę pusę, plačiau nagrinėja moderniosios civilizacijos įtakas menui ir menininkams. Aukštoji kultūra menininko nepadaro sėkmingu, bet priešingai — suvaržo jį inžinerijos racionalumais. Technika menininkus veda į nihilizmą, abstrakcija randa vietą mechanizuotoje visuomenėje, kur produkcijos procesas psichologiškai veikia visuomenę.

Menininkų problemos

Autorius teigia, jog menininkai šiandien disorientuoti ir bendrai painiojasi naujosios civilizacijos problemose. Sako:

"Mes negalime pradėti nuo to paprasto klausimo — genijus ar talentas. Mes žinome, kad daug dailininkų, kurie tikrai vėliau buvo pripažinti dideliais dailininkais, o gyvi būdami neturėjo pasisekimo. Yra tokių, kurie turėjo pasisekimą, vėliau buvo užmiršti."

Šitaip atsitinka dėl to, kad menininko pripažinimas remiasi kokybe, kurią visuomenė ir civilizacija iškart priima arba atmeta. Esti tokių atvejų, kad menininką įvertina tikrai naujoji generacija. Panašiai esti ir su genijais, kurie, anot Read, gyvena "iškritę iš savo laiko visuomenės", lyg asketai arba keistuoliai. Mūsų M. K. Čiurlionis buvo savo gyvenamojo laiko žmonių nesuaprasstas, nes jis buvo skirtas ateinančiai genterčiai. Read sako:

"Genijų sunku apibūdinti, gal būt, turėtume pasirinkti kuklesnę pusę, ką mes vadiname talentu. Genijus visuomet 'pašalietis' žmogus. Ką genijus daro, kaip Goethe sako, daro pasąmaningai ir po pasisekimas ar nepasisekimas nesiriša su jokiomis socialinėmis taisyklėmis."

Iš prigimties žmogus linkęs į meną, ir jeigu tą šaką pasirinka — klaidos nepadarė. Klaida yra tada, kai pasirenka tokią profesiją, kuriai jis neturi patraukimo.

Dailininkui aukštieji mokslai nėra būtini

Herbert Read savo knygoje plačiai kalba apie menininkų bendrą išsimokslinimą. Menininko jautrumas ir agresyvumas gali nukentėti dėl mokytojų griežtų ir kaltinių metodų. Cituoja:

"Pirmas toks pavojus yra mokslas, kaip aš manau, šei-

moje, pradžios mokykloje ir net aukštesiose mokyklose. Šis, gal būt, bus didžiausias pavojus iš visų, nes nėra abejonės, kad dauguma švietimo sistemų, — žiauriai sužaloja vaiko estetinį jautrumą. Su retom išimtim vietas švietimas visame pasauly šiandien koncentruojamas intelektualinio auklėjimo plotme. Čia įeina atminties lavinimas, analizės, skaičiavimas, klasifikacija ir generalizacija. Šitos mokslo sistemos tiesiogiai apmarija ir prislopina estetinį jautrumą, kuris labai reikalingas konkrečiam sensaciniam įvalgumui, emociniam spontaniškumui. Čia reikia atidumo, kontempliacijos, visumos suvokimo, ką Keats vadina 'negatyviu sugebėjimu'.

Konfliktus tarp intelekto ir estetikos dalykų pirmas išskėlė Schilleris savo "Aesthetische Briefe" knygoje, kad kondensuotas mokslas ne visada menininkams yra naudingas. Menininkas painiojasi bendrybėje ir lieka neįtrauktas savo pašaukimui. Renesanso dailininkai mažai tesirūpino aukštųjų mokslu, užtai jie buvo geri savo profesijos meistrai. Visą savo laiką ir energiją paaukojo aukštai tapybos specialybei. Mūsų laikų dailininkai daugumoje prasti amatininkai, tačiau daugiau susipažinę su humanitariniais mokslais bei metafizika, filosofija. Daugis iš jų liko gerais meno kritikai, kais, teoretikais ir meno muziejų kuratoriais.

Šiandien yra du meno centrai: Paryžius ir New Yorkas (seniau buvo garsus Bauhaus Vokietijoje, kuris savo dienas baigė), kur dailininkai renkasi studijoms ir dažnas iš jų patenka kito įtakon. Dailininkai ir mūsų laikais (kaip seniau menininkų gildijos ar cechai kone iki 19-to šimtmečio pabaigos su Šv. Luko patrono saugojo savo mokyklas ir profesijos garbę) rėdosi keistai, elgiasi kitaip, negu visi žmonės, barzdas augina ir t. t. Visa tai rodo, kad jie nėra eiliniai piliečiai, bet ne racionalioje civilizacijoje "parijai".

Pastabos apie abstraktųjį meną

Dėl abstraktaus meno Read pasisako taip:

"Abstraktus menas pametė bet kokią reikšmę, išskyrus, kad dailininkas kalba pats su savim".

Tolstojus sakė, kad meno vertybė glūdi jo reikšmėje. Sovietų Sąjungoje laikomasi Tolstojaus žodžio. Bet kaip su menu, kuris turi simbolių formą — muzika, harmonija, tai

formos, kurių mes nematome, tik tai girdime ir jaučiame. Grįžtant prie abstrakcijos, Read tęsia:

"Abstrakcijos menui vertinti neturime standartų, net vaizduotėje ir technikoje. Bet kas, net vaikas, gali nutapyti abstraktų paveikslą. Mažiausias pabevyvojimas vadinamas abstraktumu. Dėl to negalima pasakyti, kuris abstraktus paveikslas geras, o kuris blogas."

Pagal autorių, abstrakcija reprezentuoja novatoriškumą novatoriškumui, dėl to, kad yra skirtinga dailė, vedanti prie sensacijos. Yra skirtumas tarp veiksmo ir kulto. Abstraktusis menas yra kultas.

"Koks standartinis meno vertinimas? Matomai, vaizdiniai daiktai mūsų supratimu, yra pašalinis pasaulis. Čia ir vėl filosofinė problema siejama su menu, nes nėra standartinio supratimo apie išorinį pasaulį. Kaip mes matome dalykus aplink save, yra tik mokslas ir jo interpretacija. Išorinis pasaulis per amžius keičiasi ir darosi skirtingas, menininkai skiriasi net savo individualybe nuo kitų. Abstrakcija yra tuščia žmogaus emocijoms, neturi filosofinio pagrindo, neliečia pagrindinių ir pastovių vertybių, kokias turėjo didingas menas."

Pagal Nietzsche: "Nihilizmas beformis savyje, tapo meno tikslu". Susanne Langer: "Formų kūryba simbolizuoja žmonių jausmus" — Read.

Bet dabar mes turime meną iš antro galo, kuris naikina, perdirba ir paneigia senias formas, atseit savo rūšies nihilizmą, dadaistinį motyvą, kuris naikina tas formas, kurios galėtų simbolizuoti žmonių jausmus. "Kaip toks menas gali turėti ryšių su tradicijom. Ar tradicijos virto jau bereikšmiu dalyku moderniam mene?" — klausia Read.

Modernusis menas iškelia naują sintezę sprendžiant sąjūdžio ir gyvenimo kontradikcijas. Kaip ten bebūtų, knyga labai įdomi. Aptariama kai kurie paskiri dailininkai ir jų laimėjimai.

Tenka pridurti, kad negalima paneigti abstraktaus meno, nežiurint aštraus konflikto bei diskusijų dėl realizmo ir naujųjų formų. Abstrakcija yra siekimo ir ieškojimo objektas, neturintis realistiškų faktų, — grynai estetiškas aktas. Turi reikšmę tikrai savyje.

YKSTA PARODOS

Hyde Park Art Center, 5236 So. Blackstone balandžio 19 d., 8-10 val. vakaro atidaroma penkių moterų dailininkų grupinė meno paroda, kurioje dalyvauja lietuvaitė Janina Monkutė-Marks, Jane Richmond, Jane Stevens, Marianne Leland ir Betty Francis. Paroda tęsis iki gegužės 25 dienos. Lankymo laikas 1-4 val. popiet.

Dail. W. J. Vitkaus tapybos ir grafikos darbų paroda buvo surengta kovo mėn. 11 iki 29 d. Fordham University Campus Center.

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 20, 1963

Dail. Anastazija Tamošaitienė

Dail. Anastazijos Tamošaitienės dailės paroda Montreale universitete atidaroma balandžio 19 d. Montreale universiteto studentų Club Artistique pakvietė dailininkę Tamošaitienę surengti tapybos, guašo ir kilimų parodą. Parodoje išstato: 25 guašo, 20 tapybos ir 5 kilimus.

Dail. A. Tamošaitienės prieš porą metų Čiurlionio Galerijoje Chicagoje įvykusi paroda praejo su dideliu pasisekimu, čikagiečiams palikdama gražių įspūdžių.

Dail. Tamošaitienės paroda Montrealy baigsis gegužės 3 d.

Dail. Vytauto O. Virkai ir Audronės Skuodaitės darbų paroda įvyksta š. m. balandžio mėn. 20—28 d. 7 val. vak. Čiurlionio Galerijoje, Jaunimo Centro patalpose.

Dail. Vytautas O. Virkai yra baigęs Chicago Meno instituto magistro laipsniu ir šiuo metu dosto meną George Williams ir Central YMCA kolegijoje. Dail. Virkai yra dalyvavęs eilėje parodų, paruošęs dekoracijas Chicago Lietuvos Operos pastatymams ir ilius. traves kelias knygas bei atlikęs knygoms vitšelį.

Dail. Audronė Skuodaitė yra dalyvavusi eilėje amerikiečių dailės parodų — De Kalb, Rockford, Belloit, Wis. ir praėjusių rudenį įvykusioje Lietuvos Jaunųjų Dailininkų grupinėje parodoje Čiurlionio Galerijoje. Šiuo metu Audronė Skuodaitė studijuoja Northern Illinois universitete, ruošdamosi meno magistro laipsniui.

Parodą ruošia Santaros Švietimo Federacija.

Chicago Meno Institute vakar buvo atidaryta Chicago ir apylinkės tradicinė kasmetinė (66-oji) dailės paroda. Joje dalyvauja dail. Antanas Skupas-Cooper, Vytautas O. Virkai ir Janina Marks.

Dail. W. J. Vitkaus tapybos ir grafikos darbų paroda buvo surengta kovo mėn. 11 iki 29 d. Fordham University Campus Center.

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 20, 1963

Naujienų Antroji Dalis

NR. 661

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIX METAI

POVILAS SIRGEDAS

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ METRAŠTIS

Gyvosios lietuviškos dvasios veidrodys

Praėjusiais metais Bronys Raila "Dirvoje" rašė: "Pagal seną tradiciją, lietuviai laukia, kad mūsų tautos darbų istoriją aprašytų svetimieji, o paskui pyksta, kad ne taip šviesiai aprašė. Lietuviai ilgą laiką tingėjo mokytis lietuviškai rašyti. Vėliau, išmoke, tingėjo ir tebetingi rašyti ir šimtai mūsų tolimesnės, netolimos praeities ir net dabarties sukuriu liko ir lieka laiko tekmeje be rėmų. Tiesa, laikraščiuose mes visi geriau ar blogiau rašome savo laikų ir aplinkos istoriją. Bet laikraščiai greičiau sutrunija ir paskui daug sunkiau sugaudomi, kaip knygos".

Prisimenant pilnus spragų svetimųjų rašytų mūsų tautos istorijos šaltinius ir matant kaip daugelis, kartais ir svarbios reikšmės, lietuviškojo gyvenimo įvykių palieka neužfiksuoti ateičiai, reikia pripažinti šių žodžių teisingumą. Laikas, kaip dulkų smėlis, užpusto mūsų nueitus pėdsakus, ir pasilieka didelė, nebyli tyluma. Jei, kaip sako filosofai, tautos istorija yra instrumentas ir kiekvienas įvykis — to instrumento styga, tai, žvelgdami į išblaškytą pasaulį lietuvių tautos dalelių — tremtinių bendruomenių — išnykstančius buvimo pėdsakus, turime pasakyti, kad nemažai mūsų istorijos instrumento stygų yra nutrūkusios arba skamba tik prislopintu garsu. Dėl to yra didžiai brangintinos ir įvertintinos pastangos parašyti dabarties lietuvių tremtinių istoriją, kol dar tebėra gyvi įvykių liūdinių ir dar nėra pamiršti istoriniai faktai, kurie sudaro išblaškytą tautinių grupių būdingą taisyklę, siekimus ir prasmę.

Yra tikrai džiuginantis reiškinys, kad Australijos lietuviai, išleisdami savo visuomeninės ir kultūrinės veiklos metraštinę, ne tik išlempė istorinę stygą, bet ir nuskambino ją garsiai, tvirtai ir galin-gau.

Jau ir mes čia, Amerikoje, sužinojome, kad tolimieji Australijos lietuviai pagaliva pradžioje laisvajam pasauliui apie savo tremties dalį, savo darbą ir savo kultūrinius laimėjimus. Prašneko gana didingai ir išsamiai, paskleisdami gyvastingus savo istorinio ir kūrybinio žodžio vainikus, neseniai išleistame Australijos Lietuvių metraštyje. Šis liukusinis, 292 puslapių, gau-

siai ir meniškai iliustruotas leidinys yra ne tik religinės, visuomeninės ir kultūrinės veiklos išsamus pavaizdavimas, bet ir didele savo dailimi Australijos lietuvių rašytojų ir literatų kūrybos antologija ir lietuvių dailininkų darbų meniškasis albumas. Tai brangi ir vertinga knyga. Vertinga ne vien tik Australijos lietuviui, bet ir užjūrio broliams, istorinio ir kūrybinio lietuviškojo žodžio mėgėjams.

Dažnai menu Australiją... Menu pagal ten išgyventas dienas. Dienas kasdienines ir šventines.

Prisimenu, kad ir Australijos lietuvių gyvenime ne visuomet saulė švietė... Bet taip pat ne visuomet ir perkūnijos trunkėsi. Ir Australijoje lietuviškos organizacijos, spauda bei paskiri kultūrininkai skirtingomis nuotakomis išgyvendavome ir reaguodavome į kasdieninius ir kultūrinus lietuviškojo veikimo pasireiškimus. Manding, tikras lietuvis, nesvarbu koks jis bebūtų — ar tai žemaitis, ar tai augštaitis, suvalkietis ar net dūkai, vienokio ar kitokio politinio bei idejinio nusistatymo — visuomet ir visur lieka lietuvis. Ir kai svarbesnis bei gyvybinis lietuviškas reikalas iškylo, vėl sandara ir nuosirdžia lietuviška talka atsiekiami žymūs, ne vieną dieną tveriantys kultūriniai laimėjimai.

Ir kai jau keliasdešimtą kartą vartau metraštinę, vis giliau įsitikinu, kad jis pateikia pilną, nemeluotą ir neiškreiptą Australijos lietuvių visokiariopo veikimo veidą bei charakterį. Tai savo rūšies didingas paminklas lietuviui pionieriui, tremties dalios nublokštam ir tolimąją Australiją.

Į metraštinę telpa visos lietuviškojo veikimo šakos bei pasireiškimai — ir menas, ir literatūra, ir fizinis auklėjimas bei sportas, ir teatras, ir daina, ir tautiniai šokiai, ir liutuanistinės savaitgalio mokyklos, ir religinė bei parapišinė veikla, ir Australijos Lietuvių Bendruomenė, ir Kultūros Fondas, ir visuomeninės, šalpos bei profesinės organizacijos, ir spauda, ir lietuvių ekonominio kilimo bei jų inašo į Australijos kultūrą pavyzdžiai, ir daugio atskirų kultūrininkų atžymėjimas. Toji Australijos Lietuvių Metraštinė istorinė, plati ir šakota

M. ŠILEIKIS Prieplauka (Čiurlionio Galerijos nuos.)

apimtis leidžia metraštinę laikyti priimtinu ir įdomiu visiems, nes jis yra vieningas, visus apima Australijos lietuvių religinės, visuomeninės ir kultūrinės veiklos platus dokumentas. O toks leidinys, atrodo, tegalėjo būti paruoštas ne pagal iš anksto kiemo nors padiktuotą liniją ar užsakymą, bet vien tik jo redaktorių griežtai tolerantiško, nešališko nusistatymo ir jų sumaniam organizuojančios ir derinančios rankos dėka bei nuosirdžios lietuviškos talkos prisidėjimu.

Metraštyje virš pusės milijono žodžių nusako Australijos lietuvių istoriją, jų builį bei jų paraškas. Grupinių bei pavienių fotografijų gausybė ir meno kūrinių nuotraukos visą leidinį pagyvina ir padaro įdomų jau vien tik pasižiūrėti.

Metraštyje aprašomojo laikotarpio pradžia siekia 1832 metus, kada pirmieji lietuviai, 1831 metų sukilėliai, vargo keliais nudanginti į Angliją, iš ten buvę, kartu su kalibnais, atgabenti į Australiją. Tai buvo pirmosios užuomazgos. Lietuvių istorija tikrai teprasidėjo beveik 100 metų vėliau.

Metraštinis pradamas Jurio Reigio kruopščiai paruošta studija apie senuosius Australijos lietuvius ir jų 1929 metais įkurtą Australijos Lietuvių Draugiją. Pradedant 1947 metų paskutiniomis mėnesiais Australijon pradėjo kelnetis pokarinių tremtinių būriai. Pirmuosius jų įspūdžius, nuotakas ir darbą, gyvenimo sąlygas, nusivylimus ir viltis vykusiai ir vaizdingai apibūdina ilgesni atsiminimų pluoštai — Elzės Rataiskienės "Kėlionė į Australiją", Juozo Budodilgės "Yallurno Mozaika" ir P. Sirgedo "Laužuvo ir šiupeles legionieriai". Įsidė-

mėtina yra Kazio Mioldažio chronika "Pirmieji žingsniai Australijoje", nušviečianti pirmojo transporto lietuvių atvykimą į Australiją ir organizuoto tautinio veikimo pradžią Melbourne.

Iš paduodamų metraštyje 52 vietovių lietuvių gyvenimo aprašymų matosi, kad jau pačiose pirmose pereinamųjų stovyklų dienose, o vėliau, mažais būreliais išblaškyti po visą kraštą, būdami nuošaliuose darbovietėse, lietuviai šventė tautines šventes, kūrė chorelius, ruošė parodėles bei pasirodymus ir savo draugas australus supažindino su iš Europos atsivežtais lietuvių tautodailės, tautinių šokių ir lietuviškos dainos turtais. Ta diasporinė tautinė veikla truko tol, kol lietuviai baigė atlikti privalomojo darbo sutartis ir pradėjo pastoviai apsigyventi didesniuose miestuose. Stiprios ir skaitlingos lietuviškos kolonijos įsikūrė Sydneyje — 2.500, Melbourne — 1.500, Adelaidėje 1.200, Geelonge — 400, Brisbanėje — 300, Pertho — 300, Camberrojae — 300, Newcastleyje — 260. Mažesnes tautines grupelės apsigyveno Alburyje, Launcestone, Hobarte, Wallangonge, Salėje, Yallurne.

Susirinkus į didesnius būrius, prasidėjo ir platesnė lietuviškoji veikla: kūrėsi Australijos Lietuvių Bendruomenė, kuri sudaro visos tautiniai — visuomeninės veiklos nugarkaulį ir kurios organizuotos apylinkės veikia kiekvienoje lietuvių kolonijoje; pirmuosius žingsnius žengė Kultūros Fondas; pradėjo reikštis Australijos Lietuvių Katalikų Šv. Kazimiero Draugija. Mažesnes lietuviškosios kolonijos išliko vienalytės, susibūrusios į ALB apylinkes. Didžiųjų kolonijų dinamizmas pasireiškė visa eile judrių or-

(Nukelta į 2 psl.)

AUSTRALIJOS ...

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

ganizacijų, veikiančių bendruomenės sudėtyje. Jaunimas visur būrėsi į sporto klubus ir skynė laimėjimus sporto aikštėse. Gamta ir idėjas pamėgė jaunuoliai rikiavosi į skautų ir ateitininkų eiles. Įsikūrė "Šviesos" sambūris, Socialinės Globos Moterų Draugija, Lietuvių Caritas, Mažosios Lietuvos Bičiuliai, Lietuvos Atgimimo Sąjūdis, Lietuvių Katalikų Moterų Draugija, Lietuvių Veteranų Sąjunga "Ratovė", Savanorių — Kūrėjų Sąjunga ir profesinės inžinierių-architektų, teisininkų ir miškininkų draugijos. Studijuojantis jaunimas įsteigė Australijos Lietuvių Studentų Sąjungą, kurios skyriai veikia prie visų universitetų. Vienur kitur įsikūrė lokalinio pobūdžio organizacijos, kaip pavyzdžiui Plunksnos Klubas, Katalikų Kultūros Draugija, Politinių Kalinių Komitetas ir Evangelikų parapija Sydnejuje. Lietuvių idkusių klubas Newcastleje, Acro Klubas ir Lietuvių Kooperatinė Kredito Draugija "Talka" Melbourne, Pietų Australijos Lietuvių Katalikų Draugija Adelaidėje.

Gyvenimo reikalavimai kiek vėliau pažadino steigti įvairiais vardais vadinamus lietuvių klubus lietuviškiems namams įsigyti ir jiems valdyti, Katalikų Federaciją katalikiškoms organizacijoms apjungti ir Krašto Kultūros Tarybą kultūrinei lietuvių veiklai organizuoti ir derinti.

Salia visuomeninės veiklos vėliau pažadino steigti įvairius: buvo steigiamos lituanistinės savitarnos mokyklos, lituanistiniai kursai, žurnalistikos būreliai, chorai, kvartetai ir oktetai, tautinių šokių grupės, scenos mėgėjų būreliai ir teatrai, pradėta leisti laikraščiai — "Australijos Lietuvis", "Mūsų Pastogė", "Užuoėja", "Švyturys", "Tėviškie Aidai", "Pėdsėkis" ir keliolika informacinių biuletenių.

Metraštyje surinkta galima tiksliai ir plati informacija apie visų augščiau paminėtų visuomeninių ir kultūrinių organizacijų, klubų, mokyklų, teatrų ir laikraščių įsisteigimą, plėtimąsi, veiklą ir darbus visose Australijos lietuvių kolonijose. Čia randame šimtus pavardžių ir veiklos faktų, be kurių vėliau neapstebėt ir pačios organizacijos, norėdamos tiksliau atsekti savo istoriją. Iš jų veiklos aprašymų ryškiau išsiskiria J. Vėtelio studija — "Australijos Lietuvių Bendruomenė (ALB)" ir A. Krauso išsamus aprašymas apie Lietuvių Kultūros Fondo veiklą.

Metraštyje taip pat išsamiai ir prideramai išryškintos ir Australijos lietuvių religinės paraiškos, katalikiška mintis ir jos vadovai bei puoselėtojai. Metraščio leidėjai, ALB Krašto valdyba, religijai suteikė

metraštyje lygią vietą kaip ir kitiems gyvybiniais mūsų kovojančios ir kenčiančios tautos reikalams. Religiniame skyriuje surandame vertingų žinių apie lietuvių katalikus Australijoje ir jų religinį aptarnavimą, apie Lietuvių Kunigų Sekretoriato veiklą, apie Adelaidės lietuvių Sv. Kazimiero koplyčią — pirmą lietuvių šventovę Australijoje, apie lietuvių katalikų religinį ir parapijinį gyvenimą Adelaidėje, Brisbaneje, Melbourne, Newcastleje, Pertho ir Sydnejuje, o taip pat Australijoje pastoracinį darbą dirbančių ir dirbusių lietuvių kunigų fotografijas ir biografijas. Religiniame skyriuje labai įdomūs yra skrajojantieji kapeliono kun. dr. P. Bačinsko pirmųjų pastoracinio darbo metų Australijoje prisiminimai — "Su evangelija ir foto kamera po kengūrų žemę".

Salia organizacinės veiklos aprašymų, metraštyje atskirai išryškinti 87 žymieji kultūrininkai, duodant jų fotografijas ir trumpus veiklos apibūdinimus.

Įdomiausi metraštyje yra literatūros ir meno skyriai. Talpinama Australijoje gyvenančių ar joje gyvenusių lietuvių rašytojų, literatų ir dailininkų kūryba dar labiau paryškina šio krašto lietuvių tautinį gyvastumą. Nors ir neskaitytina lietuvių tautos atplaiša Australijoje, bet savo tarpe turi gražų būrį gyvosios lietuviškos dvasios partizanų — dailiojo žodžio ir meno kūrėjų, kurie nepalūžę kovoje už kasdieninę duoną, atkakliai tęsia lietuviškos kūrybos tradicijas. Su poezija metraštyje dalyvauja: Beatrice, Antanas Gasūnas, Alfonsas Gričius, Jurgis Janavičius, Juozas Almis Jūragis, Vincas Kazokas, Kazys Kunca, Juozas Mikštas, Jonas Rackus, M. M. Slavienienė—Mykolaitytė, Lūcija Šestakauskaitė, Julija Švabaitė—Gylienė ir Bronius Žalys.

Vertinant tik iš idėjų metraštin kūrinių, į pirmą eilę prasimuša Gasūnas, nustebinantis savo poezijos jėga, gyvenimo laimės įieškojimo filosofija ir savita, elegantiška, labai vaizdinga forma. Gričius sužavė iškilmingais posmais, apdainuojančiais egzotišką atogrąžų krašto gamtą ir fantastinių pasaulių paslaptis. Brandžios, išmąstytos ir su talentu parašytos poezijos duoda Švabaitė, Kazokas, Jūragis, Mikštas ir Slavienienė. Ir kiti, metraštyje dalyvaujantys poetai turi idomų ir individualių savo poezijos charakterių, tik dar nėra plačiau už Australijos sienų žinomi.

Prozai atstovauja: Zenonas Kučinskas, Petras Pilka, Pranas Pusedėris, Elzė Rataiskienė—Ratainė, Antanas Jonas Skirka, Juozas Timinis, Albertas Zubras ir Bronius Zumeis. Prozos kūrinių tarpe ryškiausiai išsiskiria J. Timinio novelė "Gimę po viena žvaigždę".

Br. Zumerio trumpas filosofinės minties kūrinių "Pradžios ir Dabartis" ir Pr. Pusedėrio novelė "Raudona Plyta", vaizduojanti senosios kariuomenės išnešė beveik vienas J. A. Jūragis, kitų redakcijos narių remiamas. Kas artimiausios spaudos darbu pažįsta, tas žino, kad tokio masto darbai nėra padaromi per vieną dieną, bet reikalauja mėnesių ar net metų. J. A. Jūragis, pasimdamas tokią stambiają metraščio redagavimo dalį, tikrai buvo užsidėjęs sau sunkią naštą ir lietuviškam reikalui padaręs didelį pasiaukojimą. Kas iš mūsų sutiktu paaukoti visas pusantrų metų laisvalaikio valandas, atostogas ir savaitgalius tokiam darbui, kuris nors ir svarbus lietuvių, bet neneša asmeninės naudos?

Australijos Lietuvių Metraštyje yra lietuviškos dvasios gyvybės veidrodys, teisingas, visus lietuvių pasireiškimus apimančias. Metraštyje, kaip toks, yra pirmaujantis ir toli pralenkiantis visus panašius leidinius. Formatas, kaip ir priklauso stambiam veikalui, dail. V. Rato parinktas didelis — albuminis. Ilustracijų ir tekstų išdėstymas puslapiuose skoningas. Viršelį prišimo dviejų spalvų ir antraštės suderinimas patrauklus.

Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba, išleidama metraštyje, atliko didžiulį svarbų ir reikšmingą kultūrinį darbą. Australijos Lietuvių Metraštyje, kaip istoriniai labai vertingi ir idomų leidinių, vaizduojančių jų pačių gyvenimą, manau, noriai įsigys visi Australijos lietuviai. Idomus jis bus ir užjūrio lietuviams, gyvenusiems Australijoje, ar besidomintiems lietuvių tremtinių bendruomenės klestėjimu Australijoje.

Iš metraščio gale idėto redakcijos pasisakymo matosi, kad metraštyje suredagavo keturi asmenys: žurnalistas Julijus Vėtelkis, poetas Juozas Almis Jūragis, kunigas Petras Butkus ir dailininkas Vaclovas Ratas Rataiskis. Daugiausia darbo yra idėję J. A. Jūragis. Tik Jūragiui 1961 m. balandžio mėnesį pradėjus dirbti redakcijoje, metraščio ruošimas ir spausdinimas pajudėjo į priekį ir per 16 mėnesių buvo baigtas. Atrodo, kad iš metraščio redaktorių tik Jūragis vienas netingėjo dirbti. Jis paruošė spaudai religinio ir meno skyrių medžiagą, o taip pat ir pusę J. Vėtel-

kie redaguotų metraščio lankų. Jis redagavo literatūrinį skyrių ir paskutinius 10 metraščio lankų. Tokiu būdu šį milžinišką darbą ant savo pečių išnešė beveik vienas J. A. Jūragis, kitų redakcijos narių remiamas. Kas artimiausios spaudos darbu pažįsta, tas žino, kad tokio masto darbai nėra padaromi per vieną dieną, bet reikalauja mėnesių ar net metų. J. A. Jūragis, pasimdamas tokią stambiają metraščio redagavimo dalį, tikrai buvo užsidėjęs sau sunkią naštą ir lietuviškam reikalui padaręs didelį pasiaukojimą. Kas iš mūsų sutiktu paaukoti visas pusantrų metų laisvalaikio valandas, atostogas ir savaitgalius tokiam darbui, kuris nors ir svarbus lietuvių, bet neneša asmeninės naudos?

Australijos Lietuvių Metraštyje yra lietuviškos dvasios gyvybės veidrodys, teisingas, visus lietuvių pasireiškimus apimančias. Metraštyje, kaip toks, yra pirmaujantis ir toli pralenkiantis visus panašius leidinius. Formatas, kaip ir priklauso stambiam veikalui, dail. V. Rato parinktas didelis — albuminis. Ilustracijų ir tekstų išdėstymas puslapiuose skoningas. Viršelį prišimo dviejų spalvų ir antraštės suderinimas patrauklus.

Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba, išleidama metraštyje, atliko didžiulį svarbų ir reikšmingą kultūrinį darbą. Australijos Lietuvių Metraštyje, kaip istoriniai labai vertingi ir idomų leidinių, vaizduojančių jų pačių gyvenimą, manau, noriai įsigys visi Australijos lietuviai. Idomus jis bus ir užjūrio lietuviams, gyvenusiems Australijoje, ar besidomintiems lietuvių tremtinių bendruomenės klestėjimu Australijoje.

Dažnai aš iš naujo pavartau metraštyje. Jis man primena Australijoje pragyventas dienas, senus draugus ir australišką būlį. Ir mane džiaugsmas ima, kad lietuviškos dvasios gyvastumą tolimame Australijos kontinente nemažėja, bet priešingai — plečiasi ir auga, pražydi dar tik Jūragis vienas netingėjo dirbti. Jis paruošė spaudai religinio ir meno skyrių medžiagą, o taip pat ir pusę J. Vėtel-

Atominė bomba gali baigti visus karus

Zymusis britų istorikas Arnold Toynbee, kalbėdamas Des Moines, Iowa, pareiškė įsitikinimą, kad atominio karo pavojus ir baimė gali priversti prie karų panaikinimo.

Atominiam kare tuo pačiu akies mirksniu būtų sunaikinti ir puolėjai ir gynėjai, nepalikant jokio skirtumo, kur buvo laimėjimas, kur pralaimėjimas. "Tokia padėtis, aišku, visokį karą paverčia beprasmišku", pasakė Toynbee. "Tai yra visiškai nauja situacija, ir aš tikiu, kad ji žmonių rasę paskatins karo instituciją visiškai panaikinti".

Karšto oro maišu per Anglų kanalą

Du amerikiečiai, Ed Yost, 43 metų, ir Don Piccard, 38 m., abu iš Sioux Falls, S. Dakota, praėjusį šeštadienį perskrido 50 mylių skersai Anglų kanalą iš Rye, Anglijoje, į St. Georges, Prancūzijoje, netoli Calais. Toks perskridimas atomo amžiuje yra patys niekai. Tačiau jų dviejų skridimas tuo garsus, kad buvo atliktas priešlėktuvinio amžiaus priemonėmis. Yost ir Piccard savotišką rekordą laimėjo perskridamu žibalo lempa kūrenamu šilto oro maišu!

Yost yra sportinių balionų meistras, o Piccard yra jų pardavinėjimo menadžeris, ir abu su balionais praktikuoja jau dešimt metų.

Jų skridimo prietaisas buvo 50 pėdų skersmačio svogūno formos balionas, kuriam apačioje prilaista platforma. Ant platformos buvo du žibalo tankai su žibalinu šildytuvu, iš kurio karštis kyla tiesiai į baliono maišą, visą laiką viduje palaikydama karštą orą. Norėdami pakilti aukščiau, jiedu turėjo tik šildytuvo knatą labiau išsukti, o norėdami nusileisti, knatą įskuti. Jiedu kanalą perskrido 3,500 iki 4,500 pėdų aukštyje per 3 valandas laiko ir nusileido ganykloje.

Tačiau tai jau nebe pirmas toks perskridimas. Dar 1782 metais pirmas karšto oro balionas iš Anglijos nuskrido į Prancūziją, bet be žmogaus. 1783 metais prancūzas Jean Francois pats skrido tokiu balionu, bet tas užsidėgė ir nukrito. 1785 metais prancūzas ir amerikietis perskrido kanalą dujų balionu, ir metais vėliau kitas prancūzas mėgėno perskristi dvigubu balionu — dujų ir karšto oro, — bet žuvo balionui užsidegus.

Didi išmintis pro mažą gerklę neišlenda.

Dėl vienos žuvies į vandens nešoku.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 20, 1963

Glaukoma pagydoma

I klausimą, kas yra glaukoma, dėl ko ji atsiranda ir ar ji pagydoma, dr. Joseph Molner duoda atsakymą, kad ši akių liga, kada anksti pastebima ir pradėdama gydyti, daugumoje atveju yra pagydoma.

"Glaukoma yra spaudimu didėjimas akies obuoliuko viduje. Spaudimui didėjant, regėjimas pradeda šlubuoti — regėjimo ratas siaurėja, pats regėjimas darosi miglotas, aplink lėmpas ar mėnulį atsiranda pašvaistės ir dažniausiai akyse arba pačioje galvoje atsiranda bukas skausmas. Negydant, ši liga baigiasi aklumu ir nuo glaukomos bene daugiau žmonių apmoka negu nuo bet kurių kitų akių ligų".

Tačiau, pradėjus glaukomą gydyti anksti, jos plitimą galima sulaukyti, ir juo anksčiau, juo geriau. Įvairūs vaistai, lašai į akis, gyvenimo ir darbo sąlygų pakeitimas ir, reikalingas, chirurgija spaudimą atpalaiduoja ir akis išgelbsti.

Glaukoma yra akių liga, kuri atsiranda dažniausiai tik po 40 metų amžiaus ar daug vėliau. Moterys nuo jos kenčia daugiau negu vyrai. Priežastis nėra žinoma. Gal būt, kad glaukoma yra rezultatas kokios nors kitos ligos. Ji gali pasireikšti staiga ir su dideliu skausmu, bet ji gali prasidėti tiek apgaulingai, kad pradžioje negalima nė jos simptomų pažinti. Tačiau vienas dalykas yra tikras — visais glaukomos atvejais yra jaučiamas spaudimas akies obuoliuko viduje ir tai yra tikras ženklas, jog laikas skubėti prie daktaro.

VITAMINAI

— Ar tamsta prisipažįsti, kad metei pamidorą tam ponui į veidą? — klausia teisėjas.

— Taip, pone teisėjau, bet pamidorai turi daug vitaminų.

KODEL PIRMA?
Berniukas klausia tėvą:
— Tėveli, kodėl Dievas pirma sutvėrė Adomą, o paskui levą?
— Matai, vaikeli, Dievas nemorėjo, kad jam pačiam kas duotų patarimų...

Taikos meto patriotizmą iš tiesų sudaro tik tai, kad kiekvienas apsisluoja savo priedurį, rūpinasi savo reikalais, o taip pat stengiasi įsigyti patyrimo, kad jam būtų gera jo namuose.

Goethe

Outstanding Properties Now Being Offered For Immediate Sale NURSERY

This is by far one the finest located nurseries in North Carolina. Contains 20.75 acres, also 1.5 acres of nursery plants across highway, office bldg. with heat and hot water, 2 homes for labor, good out-buildings, propagating house, 6 acres under permanent irrigation 1 pond with 14 ft. of water, 6 wells, yields ample water supply, 6 acres shade grown plants, Trucks, tractors, farm equip, of all kinds, spraying machines and a tremendous stock of fine nursery. Everything goes except house furniture.

It adjoins an 18 hole golf course, total price \$100,000, excellent terms.

Also near Petersburg, Virginia
750 acre cattle ranch, worth 1/2 million Dollars. Price 195,000. Include beautiful 13 room mansion, 7 baths, 4x60 swimming pool. Filter system, was offered \$50,000 for timber alone.

300 acres of open land. Well landscaped. Ideal turkey, rabbit and quail hunting. \$50,000 cash, easy terms.

Also Richmond, Virginia, 256 acres opposite country club and \$5,000,000 apartment being constructed, with 371 choice acres nearby. The potential is unlimited. Listed below are additional offerings... There must be one especially for you. — 38 acre Motel and housing development, best terms, 2,250 acre hunting club, 6,000 acres of good land and timber, 800 acres for \$20,000 on water and paved road. Several tracts near large cities, tobacco farms, cattle and grain farms, timber lands and timber, all kinds of lumber plants.

SOUTHERN LAND TIMBER CO.
P. O. Box 700, Dept. N, Wilson, North Carolina, Phone 919-243-4262

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345 TOWNhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karštą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karštą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

MASINOMS PASTATYTI AIKSTĖ

Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimas 30 metų.

SIUNTINIAI—DOVANOS I SSSR

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vnesheposlytors)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522

SIUNTINIŲ pristatymas GARANTUOJAMAS, o taip pat gavėjo parąšas. Klientų patogumui prie mūsų firmos įstaigų didelis ir įvairus pasirinkimas GERIAUSIOS RŪŠIES PREKIŲ.

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	RE 2-7476
COHOES, N. Y.	13 ARGENT STREET	FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J.	FREWOOD ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 2-4507
ALLENSTOWN, PA.	126 TIGHMAN STREET	HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	BA 3-4210
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-4240
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMP AU AVENUE	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	CH 7-5164
SPRINGFIELD, MASS.	69 STERLING STREET	RE 4-4442
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y.	1409 W. GENESEE STREET	HA 2-5386
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11359 JOS CAMP AU AVENUE	TR 9-3980

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šlap kę apdrausti, reikalauskite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi šitikus, neturėsite tokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKay, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 20, 1963

DR. A. MONTVIDAS

Kaip buvo paskirta pensija žmogžudžiui

Azijoje ir Afrikoje buvo ir dabar dar padidėjo gėros visokių valstybių skaičius. Kai kurios tokios mažos, kad ir žemėlapiui jų nepažymi. Jos turi arba karalius, arba šachus, arba princus, arba tik premjerus. Kai kurios net prezidentus.

Europoje, kiek atsimenu, mažai kraštai tėra trys. Vienas jų — Monako. To kraštuko princas vedė Amerikos kino aktorę Kelly ir jau turi, rodos, tris vaikus. Amerikos kai kurioms moterims atrodo, kad tai nesvietiškai garbingas atsitikimas.

Prieš porą mėnesių man teko stebėti televizijoje Monako įdomybes. Princas vaikštinėjo šen ir ten su savo mažu sūneliu. Ten ir juo atsidarė. Jo nešcia žmona ši bei tą rodo turistams. Buvo parodyta ir policieškis, ir bažnyčia su kunu bei giedoriais, ir keli kiti menkiečiai. O per ilgą laiką buvo toj pačioj televizijoje skelbiama, kad tai bus nepaprasta programa. Buvo fiasko. Mat, bandoma buvo pamasinti turistus į Monako, kuri tik gemblinimo kazino yra pagarsėjusi ir daugiau nieku. To kazino nedrįso rodyti.

Gal bus įdomu išgirsti garsaus rusų rašytojo Levo Tolstojaus apsakymėlį apie panašias valstybes. Darau laisvą vertimą į lietuvių kalbą.

„Arti Prancūzijos ir Italijos sienų, prie Viduržemio jūros yra mažiukė karalystė — na, pavadinkime ją Monado... Daugelyj kraštų mažas miestukas gali pasigirti didesniu gyventojų skaičium negu ši karalystė, nes čia yra tik apie septyni tūkstančiai, ir jeigu visa žemė būtų išdalinta, nei po akery neišeitų kiekvienam. Bet šioj žaislo valstybėj yra karaliukas, ir jis turi palocių su tarnais, ir ministerius, ir generolus, ir armiją.

Tai nėra didelė armija — viso tik 60 vyrų, tačiau visgi armija. Ir mokesčius reikia mokėti kaip ir visur kitur: už tabaką, vyną ir stipresnius gėrimus. Nors čia žmonės ir geria ir rūko kaip ir kituose kraštuose, tačiau jų skaičius yra tokis mažas, kad karalius nepajęgtų užlaikyti nei palociaus, nei valdininkų, nei pats savęs, jeigu jis būtų nesuradęs naujo pajamų šaltinio.

Tas šaltinis yra lošimo namas, kur žmonės žaidžia rulete. Ar tie žmonės išlošia ar pralošia, savininkui visuomet lieka nuostintis ir iš savo pelno jis aliduoda stambia sumą pinigų karaliukui. Jis moka tiek daug todėl, kad dabartinju laiku visoj Europoj liko tik šis vienas gemblinimo namas.

Kai kurie Vokietijos valdovai užlaikydavo tokias pat lošimo įstaigas, bet prieš kurį laiką jos buvo uždraustos, nes pasirodė žalingos. Žmogus atleidavo išbandyti laimės; jis

rizikuodavo visus savo pinigus ir pralaimėdavo; tuomet jis rizikuodavo ir tuos pinigus, kurie jam nepriklausė, ir pralaimėdavo, ir iš desperacijos arba nusiskandydavo arba nusišaudavo. Vokiečiai uždraudė šitokią sukta verslą, bet nebuvo nieko, kas uždraustų Monado karaliui šį biznį monopolizuoti.

Todėl dabar, jeigu kas nori iš pinigų lošti, vyksta į Monado. Ar jis išlošia ar pralošia, karalius pasipelno. Yra sakoma: „Neisigysi mūrinio palociaus teisingu darbu“. Monado karalius žino, kad tai yra nešvarus biznis, bet ką jis gali daryti? Jis turi gyventi, nors ir mokesčiai ant tabako ir gėrimų nėra cackė.

Tokiu būdu jis gyvena ir valdo, voliojasi piniguose ir daro ceremonijas kaip tikras karalius. Jis yra karūnuojamas, teikia dovanas ir rangus, gali įkalinti arba iš kalėjimo paleisti. Jis turi patarečius, įstatymus, teismus, kaip ir kiti karaliai, tik menkesnėj skalėj.

Prieš kelis metus šio karaliaus valstybėj įvyko žmogžudystė. Šio krašto gyventojai yra ramaus budo ir tokis atsitikimo nėra buvusio pirmau.

Iškilmingai susirinkę teisėjai teisė kalninką kuo rimčiausiai. Dalyvavo teisėjai, kaliniojas, jury ir advokatai. Jie argumentavo ir svarstė ir galų gale nusprendė, kad kalninkui būtų nukirsta galva, nes įstatymai taip rodo. Sekamą dieną jie savo nuosprendį įteikė karaliui. Karalius perskaitė jį ir patvirtino. „Jeigu šelmis turi būti nužudytas, nužudykite jį“.

Tik vienas keblumas atsirado — nebuvo giljotinos galvai nukirsti ir nebuvo budelio.

Ministrai apsvarstė reikalą ir nutarė kreiptis į Prancūzijos valdžią, ar ji negalėtų pakolinti galvos kirtimui mašiną ir budelį ir kiek tai kainuotų. Laiškas buvo pasiūstas.

Po savaitės atsakymas atėjo: Mašiną ir ekspertą galite gauti už 16,000 frankų.

Tuoį karaliui buvo pranešta, Jis ėmė mąstyti. 16,000 frankų! Šis šelmis nėra vertas tiek pinigų. Ar negalima darbą atlikti kiek pigiau? Prisieitų mokesčius pakelti kiekvienam gyventojui dviem frankais. Jie nesutiks ir gali kilti riaušės.

Todėl buvo sušaukta taryba išspręsti kas daryti. Nutarta buvo kreiptis į Italijos karalių. Laiškas buvo pasiūstas ir atsakymas gautas.

Italijos valdžia atsakė, kad ji mielai parūpins mašiną ir ekspertą už 12,000 frankų, ir nereikės mokėti kelionės išlaidų. Tai jau buvo pigiau, bet visgi per daug. Šelmis nėra vertas tokio pinigų. Gyventojams prisieitų padidinti mokesčius.

Ir vėl taryba buvo sušaukta. Ji svarstė, ar nėra būdo

galvą nukirsti kaip nors pigiau. Ar negalima būtų gauti vieną kareivį, kuris kad ir neekspertiškai šį darbą padarytų. Buvo pakviestas generolas ir paklaustas: „Ar negalėtum gauti kareivį, kuris nukirstų tam vyrui galvą? Karo metu jie nepaiso žmones žudyti. Juk jie yra šio amato mokomai“. Generolas apklausinėjo kareivius, ar kuris jų apsiimtų šį darbą atlikti. Tačiau nė vienas nesutiko. „Ne“, jie tvirtino, „mes šiam reikalui netinkame. Tokio amato mus nemokė“.

Ir vėl ministrai svarstė ir persvarstė. Jie sukviėtė komisiją, komitetą ir subkomitetą ir galų gale nusprendė, kad geriausia išeitis būtų pakeisti mirties bausmę amžinu kalėjimu. Karalius pasirodytų esąs gallesingas ir viskas būtų pigu.

Karalius sutiko ir reikalas buvo sutvarkytas. Tik bėda buvo tame, kad neturėta tokio kalėjimo, kur galima būtų laikyti kalinį per visą jo amžių. Buvo mažiukė vieta, kur trumpam laikui žmogus buvo uždaromas, bet tai ne tikras kalėjimas visam amžiui.

Šiaip taip buvo surasta vieta, kurioj jaunas žudikas buvo uždarytas ir sargas pastatytas, kuris ir maistą kaliniui atnešdavo iš palociaus virtuvės.

Kalinys riegojo ten mėnuo po mėnesio per ištus metus. Karaliukas ėmė tikrinti savo pajamas ir išlaidas ir surado, kad nusikaltėlio išlaikymas nėra pigus.

Nuolatinis sargas, maistas, o blogiausia, kad šelmis yra jaunas, sveikas ir dar gali gyventi bent 50 metų. Reikalas pasidarė rimtas.

Tad karalius sušaukė savo ministrus ir pasakė: „Jūs turite surasti pigesnį būdą šiam šelmui sutvarkyti. Dabartinis planas yra išlaidingas“.

Ministrai svarstė ir svarstė, pagaliau vienas jų tarė: „Pona, mano supratimu turime atleisti sargą“.

„Bet tuomet“, — kitas įsikilo, — „vaikinas pabėgs“.

„Tiek to“, — pirmasis vėl tarė, — „lai jis sau bėga. Nusikratysime“.

Apie tai jie pranešė karaliui, ir jis nudžiugo. Sargas buvo pašalintas ir jie laukė, kas atsitiks. Atsitiko tik tiek: pėtų metu kalinys išėjo ir, pastebėjęs, kad sargo nėra, pats nuėjo į karaliaus virtuvę maisto atsinešti. Pasiėmė kas jam buvo duota, grįžo į kalėjimą, užsidarė duris ir ramiai sau sėdi.

Sekancią dieną tas pat, Tinkamu laiku nueina atsinešti valgio, grįžta į kalėjimą ir nedaro jokių pastangų pabėgti.

Ką gi daryti? Vėl buvo svarstyta. „Mes turime jam griežtai pranešti, kad mes nenorime jo čia laikyti“.

Tad teisingumo ministras buvo pasiūstas pas kalinį.

„Kodėl tu nepabėgi?“ — klausė ministras. „Sargas ta-

ves nedaboją. Gali keliauti kur tik nori, ir karalius nepaisys“.

„Aš sutinku, kad karalius nepaisys“, — atsakė kalinys. — „bet aš neturiu vietos kur keliauti. Ką aš galiu daryti? Jūs sutepėte mano vardą savo nuosprendžiu ir žmonės šalinsis nuo manęs. Be to, aš nupratau dirbti. Jūs netraktavote manęs žmoniškai. Pirmoj vietoj, kada jūs pasmerkėte mane mirčiai, turėjote numarinti, bet jūs to nepadarėte. Aš nesiskundžiau dėl to. Vėliau jūs pasodinote mane į kalėjimą visam amžiui ir pastatėte sargą, kad atneštų man valgi. Paskui atėmėte jį ir aš pats turėjau eiti į virtuvę. Ir tuomet aš nesiskundžiau. O dabar jūs norite, kad aš pabėgčiau! Aš nesutinku. Darykit ką norit, bet aš nebėgsiu.“

„Dar sykj taryba buvo sušaukta. Kokia čia išeitis? Nėra galima laidoko nusikratyti. Po ilgų svarstymų buvo prieita išvada, kad vienintelis kelias yra pasiūlyti jam pensiją. Apie tai buvo informuotas karalius.“

„Kitokios išeities nėra. Kaip nors mes turime jo atsikratyti.“

Pensijos suma buvo nustatyta ir pranešta kaliniui.

„Lai jau būna ir taip, bet tą pensiją turėsite mokėti reguliariai. Tik tokia sąlyga aš sutinku pasitraukti.“

Ir šitaip visas reikalas pasibaigė. Gavęs savo pensijos triašdą iš anksto, jis apleido karaliaus valstybę ir apsigyveno už jos ribų, kur nusipirko nedidelį žemės sklypą daržovėms auginti, ir vertėsi neblogai. Paskirtu laiku jis grįždavo atsiimti savo pensijos. Gavęs ją, atlankydavo kasiną, parizikuodavo du ar tris frankus. Kartais išlošdavo, kartais pralošdavo ir grįždavo namo. Gyveno jis ramiai ir patenkintas.

Yra geras dalykas, kad jis nenusikalto tokiam krašte, kur, kur yra nepaisoma, kiek kaimuoja galvą nukirsti arba kalėjime laikyti per visą amžių.

KARTUVIŲ HUMORAS

Amerikoje James W. Rodgers buvo nuteistas sušaudyti už žmogžudystę. Prieš bausmę vykdam jį buvo paklaustas, ar neturi dar ko nors pareikšti.

— Taip, norėčiau turėti prieš kulkas atsparią liemenę, — pareiškė jis.

SUNISKA GALVOSENĀ

Stotyje stovėjo viršininkas ir šuo. Viršininkas sušvilpė, ir traukinys sujudėjo išvažiuoti. Pažiūrėjęs į viršininką, šuo pagalvojo sau:

— Su juo niekas nesiskaito! Užuot ėjęs artyn — visiškai pabėgo.

SKAITYK KASDIEN **NAUJIENAS** IR TENYK SKILTIS
Lietuviai taipgi perka ir parduoda ir progas sužino tikrai per **NAUJIENAS**

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 20, 1963

J. Vlks.

SOVIETŲ PASIKESINIMAS I RESPUBLIKINES AKADEMIJAS

Iki šiol vadinamosios Sovietų Sąjungoje sąjunginės prezidento turėjo savas mokslo akademijas. Nors formaliai jos nebuvo Maskvos mokslo akademijos priklausomybėje, bet faktiškai visame turėjo paklusti anai Maskvos mokslo akademijai. Ana, kada buvo rašoma Lietuvos TSR istorija, tai ir to J. Žiugždos redaguojamo veikalas turinys turėjo būti atiduotas Maskvos mokslo akademijos „patikslinimui“.

Visos tos respublikinės mokslo akademijos turėjo savo įvairių mokslo šakų institutus. Juos steigė reikalui ištikus ir susilaukus savų akademikų pakankamo skaičiaus. Kaip dera Sovietų Sąjungoje, kiekvienas tokių institutų turėjo ir turį savus „stebėtojus“ — mokslo bendradarbius iš Maskvos. Pavergtos Lietuvos mokslo akademijos kalbotyros institutas turi toki maskvinį stebėtoją prof. Larimą. Be jo „pagalbos“ ir „žinių suteikimo“, net lietuvių kalbos žodynas negali apseiti.

Šio mėnesio pradžioje komunistų partijos ir sovietų vyriausybės dienraštyje Izvestijos pasirodė Ukrainos akademijos prezidento Boriso Platono straipsnis apie respublikines mokslo akademijas.

Kadangi tas straipsnis pasirodė Izvestijose, tai neabejotina, kad jo turinys iš anksto komunistų viršūnėse buvo aptartas ir įsakyta kam nors jį parašyti. Šiuo kart pasirinkta Ukrainos mokslo akademijos prezidentas, kad atrodytų išpuodingiau ir kartu, kad tas klausimas iškeltas ne Maskvos mokslo akademijos, bet vienos iš respublikinių akademijų prezidento.

Ten štai kas padaryta

Kaip dera, iki šiol Sovietų sąjungos respublikos turi savo mokslo akademijas. Greta jų veikia ir visasąjunginė mokslo akademija Maskvoje. Respublikinės akademijos iš dalies kopijavo centrinę akademiją. Ir jos pas save steigė įvairius institutus. Tokiu būdu susidarė bereikalingas paralelizmas. Būtų sveikiau prieš respublikinių institutų palikti tik tuos institutus, kurie neturi visasąjunginės reikšmės, o visus kitus perduoti Maskvoje veikiančiai mokslo akademijai. Tai to straipsnio svarbesnės mintys.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU
APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS
Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

O tenka pastebėti, kad ir sovietinio gyvenimo sąlygose kai kurie jaunieji lietuvių mokslo vyrai toli yra pasistūmėję ir jų mokslo darbai plačiai yra žinomi.

Ukrainos mokslo akademijos prezidento Boriso Platono straipsnis yra pranašingas. Tai lauktina, kad ir toje srityje rusifikacijos darbas bus dar labiau sustiprintas.

1963. VII. 7 d.
ANTROJI JAV IR KANADOS LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ
CHICAGOJE
(International Amphitheatre, 5. Halsted & 48th Street)
Bilietai gaunami:
Cicero delikatesų krautuvių, 1425 So. 49th Ave., J. Karvelis, 3322 So. Halsted St. Marginalis, 2511 W. 69th St. Royal Blue maisto krautuvių, 4359 So. Campbell Ave. Visos JAV ir Kanados L.B. apyl.
Pasiū: V. Grėbliūnas, 6941 So. Washenaw Ave., Chicago 29, Ill.
Bilietų kainos: 2, 3, 4, 5, 6 dol.

NAUMĖ LIONAITE
MIELI LIETUVIAI!
Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvename, bet nepasėmė, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąjį Čikagą ir viešime „Naujiepos“.
Mes norime atvykti į Jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tals laisvą, kaip esantį Bengpučio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, gerosius Ardenus, mūsų gimtinę — Zvyrinę, tu laikų Lietuvą ir didingas „Trijų Reizų šventės“ apeigas.
Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prislėmę dami ar sumokėdami „Naujiepos“, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.
Iki mielo pasimatymo,
NAUMĖ LIONAITE
3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 20, 1963

J. VLKS. DIDŽIOJI ATRAJA SOVIETŲ SA-GOJE

Buvo didysis išminčius Stalinas, visų mokytojas. Jis ir kalbotyros žinovas, dailiosios raštijos kritikas, visų mokslo sričių mokovų patarėjas. Dabar jį sėkmingai pavaduoja Nikita Chruščiovas, toks pat pranašingas vyras, visa žinantis, visus pamokantis — pradedant kukurūzų auginimu ir baigiant literatūros filosofija.

Kovo 8 d. Nikita Chruščiovas Maskvoje pasakė rinktiems dailės ir meno kurėjams labai pamokančių pamokslą. Komunistų spaudą sekant, atrodo, kad iki šiol niekas apie tai negirdėjo, o jei ir girdėjo, tai tiek neišmanė, kiek nusimano dailiojoje raštijoje ir bendrai mene Nikita. Tai buvo išganingai žodžiai, berod Stalino nekartą kartoti, anksčiau Lenino iš kitų sugraibytų ir iškraipytai pasakyti. Bet Sovietuose yra būtina kartoti ir kartoti, nes ten gyventojai taip savyje užsidarę, kad sunku juos palaužti.

Pasakytos andai Nikitos Chruščiovo pamokslu minėtų čia nekartosime. Bendrai jas sumetus šiaip atrodo:

Visi darbai ir kūryba turi būti skirti komunistų partijai, nes čia ir glūdi kompartijos narių išganymas.

Už bet kurios politinės partijos spaudoje paskelbtą reklamą, bet kurios laisvos valstybės spauda gerai pasipelnę, nemokamai jos nedėtu. Kitaip yra Sovietų Sąjungoje ir jos pavergtuose kraštuose. Tokia reklama turi būti dedama spaudoje nemokamai ir paskui turi dar prasidėti tos reklamos virškinimas — didžioji visoje šalyje atraja.

Dabar pavergtoje Lietuvoje rašytojai pradėjo tą atrają. Gal tuo jie ir prisimena, kad gavėnijos esama ir Sovietijoje.

Literatūros ir Meno laikraščio Nr. 10 ir 11 jau spėta pasirodyti anų „gavėnijos“ minčių virškinimas. Čia įdėta tik kaip kurių autorių kai ką įdomesnio pasakytą:

„Draugas N. Chruščiovas, savo tiesiu ir nuosirdžiu žodžiu kreipdamasis į visos mūsų šalies menininkus... kreipėsi ir į mus, Tarybų Lietuvos literatus. Už literatūros liaudiškumą, jos partinius principus mus įpareigoja kovoti tarybinio rašytojo vardas ir jo atsaką pareiga liaudžiai. Mums reikia savikritiškai peržvelgti mūsų kūrybinį ūkį, šalinėti visa, kas klūdė ar klūdo darnų kūrybinį darbą, kas gali pažeisti kūrybos idėjinį tyrumą ir principumą. Manau, kad mūsų partijos pastangos ir žodis dar labiau suhurs visus Tarybų Lietuvos menininkus siekti naujų didelių laimėjimų, uždegs juos naujomis brandžiomis mintimis, įkvėps naujiems kūriniais vardan mūsų didžiosios liaudies.

VL. Mozūriūnas“

Ir štai kito džiaugiamasi, kad pagaliau gerai, jog daili-

ninkai turi apie ką kalbėti: „Nors Tarybų Lietuvos dailė visuomenėje vystosi gerai, — mūsų respublikos dailininkai taip pat turi apie ką pakalbėti. Tiesa, jau po pirmojo partijos ir vyriausybės vadovų susitikimo su literatūros ir meno veikėjais dailininkų kūrybinėse sekcijose, valdybos prezidiume, spaudoje buvo apsvaistytas visa eilė problemų, liečiančių mūsų dailės sektorių ir nesėkmes. Šis pokalbis turi būti išvystytas, nes, kaip žinome, ir pas mus pasitaiko atskirų „novatoriškų“, madinųjų iškojimų turinio sąskaita. Apie tai negalima nekalbėti.

P. Gudynas“

O pas jaunimą gyvas klausimas: „Būti ar nebūti“. Išvertus tai į paprastą žmonių kalbą, tai reiškia tapti komunistu ar netapti, meluoti ar teisybę sakyti:

„Vilniaus jaunųjų rašytojų sekcijos darbe trūkumų nemaža. Šis darbas kartais vėl apimsta. Bet tai ne klausimas „būti ar nebūti“, tai organizaciniai trūkumai, ir šioje srityje mums turėtų daugiau padėti vyresnieji draugai, turėtų labiau rūpintis Rašytojų sąjungos valdyba ir Komisija darbai su jaunaisiais. Tai ne antraeiliai klausimai — jie betarpiškai surišti su rašytojų augimu, ir todėl turėtų rūpėti visiems.

I. Meras

O kokia turi būti poezija: „Kokio charakterio mūsų poezija bebūtų — ar buitinio, ar romantinio, ar filosofinio — ji privalo būti giliai suinteresuota, ji turi išplaukti iš vidinio poreikio poetizuoti tai, kas poetui brangu, kovoti su tuo, kas, jo nuomone, šlykštu ir žema, kas trukdo žengti į komunizmą. Poezija turi išplaukti iš vidinio poreikio pasidalinti savo mintimis, prisidėti prie bendros kovos už naują žmogų.

Alg. Baltakis“

Ir štai netyčiomis išspręsta tokia tiesa: „Visa tai žinomi dalykai. Ir aš kalbu apie tai tik todėl, kad niekas mūsų literatūrai nepadarė tiek žalos, kiek tos pusinės, pagražintos tiesos, niekas tiek nesužlugdė ir ne nuvedė į nevilį tiek talentų, kaip kompromisas su tiesa.

Nieko svarbesnio negalima palinkėti jaunam rašytojui, kaip savarankiško ir gilaus gyvenimo pažinimo, ištermės ir nuosirdumo reiškiant gyvenimo tiesą.

V. Kubilius“

O štai kas reikšmingiausia komunistų statyboj: Visa kita lyg bereikšmis priedelis komunizmo praktiškaj:

„Kova prieš religines tradicijas — svarbus veiksnys ateistinėje propagandoje. Tai labai reikšmingas komunizmo statyboje mūsų visuomenės veiklos baras.

Br. Genzelis“

O vargšas A. Gričius-Pivoša ir dabar juokus krečia. Jis atsiraitojęs rankoves darbuojasi-agituoja, kad rašytojas J. Baltušis-būtų išrinktas į Sovietą... tyčiojasi iš sovietinės rinkimines sistemas; lyg rinkėjai tur ką kitą pasirinkti:

„Nemažai laiko ir jėgų atiduodamas visuomeninėms pareigoms, J. Baltušis daug laiko praleidžia prie rašomojo stalo. Rašytojas jau turi paruošęs apsakymų ciklą „Novelės apie meilę“, kartu artėdamas prie „Parduotų vasarų“ antrosios dailės pabaigos. O juodraštyje — romanas „Paskutinės mišios“.

Iškalbus ir sąmojingas, krauju ir dvasia tikras darbo liaudies sūnus, J. Baltušis greit randa kelią į žmonių širdis. Kontaktai su liaudimi jam organiški. Ir liaudis atsilygina jam gilia meile ir pagarba.

Kybartų rinkimines apygardos Nr. 273 rinkėjai rytoj balsuos už rašytoją Juozą Baltušį, patikėdami jam atstovauti juos respublikos parlamente.

A. Gričius“

Tikrai, apie ką gi kalbėtų, rašytų susovietinti spaudos darbininkai, jei neprašę kukurūzinis Nikita, jei nebūtų rinkimų į Sovietus. Tada, vyručiai, būtų klaiku gyventi. Ir Juodpusis tada neturėtų ką veikti. O dabar rašo:

„Reikia tikėtis, kad „Lietuvių tautosakos“ pirmas tomas „Dainos“ patrauks ne tik folkloristų, kompozitorių, bei jų kūrybos tyrinėtojų, bet ir plačiosios visuomenės dėmesį.

Ta pačia proga norėtųsi pasiūlyti, kad Lietuvių kalbos ir literatūros institutas paruoštų lietuvių liaudies dainų rinktinę, kur būtų paskelbtos dainos su melodijomis, atrinktos pagal melodijų vertę. Turimas melodijų katalogas tai leidžia jau dabar padaryti.

Be to, ruošiamais lietuvių liaudies dainų rinkiniais šiuo metu gali naudotis tik žmonės skaitantys lietuvių kalba. O ar nebūtų tikslinga išleisti lietuvių liaudies dainų rinktinę, kur tekstai turėtų ne pažodini, bet meninį vertimą į rusų kalbą. Tada lietuvių liaudies daina nuskambėtų tolimiausiose Tarybų Sąjungos kampeliuose. Ir rinkinys būtų puiki dovana lietuvių tautosaka besidominčiai visai tarybinei visuomenei.

V. Juodpusis“

To didžiojo atradimo tai tik pradžia. Tik užuomazga, bet jau kelerių dailiai raštijai skirtingų rusų laikraščių redaktoriai sukeisti. Tiesa, švelniau — kalėjiman nepadėti, ant jų pečių dar galvos laikosi. Mat, norima įrodyti, kad Stalino epocha jau pasmerkta... Tai pirmi žiedeliai, o vaisiai dar atleivę, anot rusų išsitarimo.

Pavergtoje Lietuvoje dar visi laikraščių redaktoriai savo vietoje. Mat, Maskvos mada pavėluotai pasiekia Lietuvos lygumas, čia ir šokia tokia apsauga.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISKLIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

GRAMERCY SHIPPING COMPANY
ISTEIGTA 1947 M.
Turinti Maskvos Vniešposyltorgo leidimą.

Turinti Department of Banking and Insurance (USA) leidimą ir draudimą.

Siūlo aukštos kokybės dovanas Jūsų giminėms ir draugams Lietuvoje.

Be muilo — be papildomų mokesčių.

Garantuotas įteikimas 7—30 dienų bėgyje. — Pasirašyti kvitai. — Labai prieinamos kainos.

Automobilis „Volga“ \$2,515.80
Automobilis „Moskvic“ \$1,464.75
Vyriškas dviratis V-113 \$34.97
Moteriškas dviratis Nr. 9 \$29.19
TV aparatas „Record“ \$171.15
Kūšėninis radijas „Neva“ (6 transistoriai) \$37.59
Saldytuvas „Saratov“ (35 litrai) \$122.85
Skalbama mašina „Zvi“ \$61.85
Siuvama mašina „Tula“ (varoma elektra arba sukama ranka) \$46.73
Dulkų siurblys „Raketa“ \$32.66

Galima taip pat gauti daug kitų daiktų.

Reikalaukite mūsų smulkaus sąrašo.

Visos kainos nurodytos, įskaitant 5% komisiją mūsų firmai.

PUIKIŲ MAISTO PRODUKTŲ SIUNTIINIAI
Tipas 122 — \$33.20

10 svarų cukraus
10 svarų miltų
10 svarų ryžių
10 svarų taukų

Sveikiniai „R“ — \$34.00

1 sv. skrudintos kavos,
1 svaras kakavos,
1 svaras šokolado,
2½ svaro alyvos kepiniai,
2½ svaro cukraus,
2½ svaro ryžių,
1 svaras sūrio,
2½ svaro rūkyto bekono,
2½ svaro rūkyto kumpio
2½ svaro džiovintų vaisių.

Reikalaukite mūsų smulkaus sąrašo.

SIŪSKIT PINIGUS Į SSSR

TIK GRAMERCY DUODA JUMS

• Pilna garantija
Mes turime Bankų ir Apdraudaus Departamento leidimą ir apdrausti iki \$20,000.00.

• Geriausias pristatymas
Nieko neatkačiuojama. Maždaug 10—14 dienų.

• Išmokama pinigai.

• Pasirašyti kvitai
Tik mes vienį duodame pasirašytus gavėjo kvitus už visus persiuntimus.

Kursas: 9 rubliai už \$10.00

Už patarnavimą — iki \$35.00

— \$3.50. Virš \$35.00 — 10%.

GRAMERCY
118 EAST 28th ST., SUITE 906
NEW YORK 16, N. Y.
Tel.: MU 9-0598

GRAMERCY
744 BROAD ST., SUITE 925
NEWARK, N. J.

SKAITYK PATS IR PARAGINK KITOS SKAITYTI NAUJINIENAS JOS VISAD RAŠO TEISYBĖ

4 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, APRIL 20, 1963

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

ŠVENTO BERNARDO ŠUNYS

Ar jie bebus reikalingi automobilių ir lėktuvų gadynėje?

Europoje pradėtas diskutuoti klausimas: ar St. Bernardo vienuolynas ir jo garsieji žmonių gelbėtojai šūnys ateityje bebus reikalingi, kai per St. Bernardo kalną Alpėse bus baigtas iškasti automobilių tunelis.

Šitam savotiškam susirūpinimui nuraminti pats St. Bernard — Pass vienuolyno prioras Marcel Giroud parašė Neues Blatt laikraščiui tokį laišką:

Grosser St. Bernhard
Kovo mėnesio pabaigoje

Labai retai kas mus prašo parašyti apie Didįjį St. Bernardą ir jo garsiuosius šūnis. Dėl to ypač džiaugiuosi, kad Neues Blatt redakcija manęs paprašė šį straipsnį parašyti. Aš griežtai prisilaikysiu tiesos, nors legendas mėgstantieji gali dėl to kiek nusivilti.

Pakartotinai paskutiniu metu laikų spauda praneša, kad šimtų metų senumo Prieglauda (Hospiz) St. Bernardo viršūnėje būsianti uždaryta. Spėjiojama, kad, esą baigus statyti skersai kalną tunelį ir jį šiais metais atidarius susisiekimui, tie „artimo meilės“ šūnys būsią nebereikalingi. Bet tai nėra tiesa.

Niekada dar nebuvo rimtos kalbos, kad tą prieglaudą reiktų likviduoti. Kunigų namas, vienuolynas, save pateisina nel tnelių, net kad ir atomo gadynėje. Ir dvidešimtis mūsų šūnų, kuriuos aš ir mano draugbroliai užlaikome, visada bus reikalingi.

Leiskite man truputį papasakoti iš šio vienuolyno ir tų bernardinų šūnų istorijos.

Visais amžiais Mont-Joux kalno perėjimas (Pass) buvo viena svarbiausių kontinentalinio susisiekimo gatvių. Čia yra ryšys tarp Italijos ir Vidurinės Europos.

Vienuolikto amžiuje šventas Bernardas įsteigė čia viršūnėje vienuolyno prieglaudą, tuo būdu įsteigdamas užėigą paklydusiems keleiviams, klajūnams, piligrimams ir pirkliams. Iškeliavę per šiuos kalnus tokie keleiviai būdavo palikti nevaržomoms gamtos pajėgoms — sniego audroms, lavinoms, migloms. O pakelėse jų dar tykojo plėšikai, laukdami progių užpulti turtingųjų pirklių karavanus.

Nuo vienuoliktojo šimtmečio iki pačiai šiai dienai kasmet, pradedant nuo lapkričio 11 dienos iki kitų metų Sek-

minių, kasdien iš vienuolyno prieglaudos iškeliauja po du vadovus su šunimis, paklydusiųjų ieškoti. Per tą metų laiką sniegas čia guli metro storumo sluoksniu ir audros pasiekia uraganų smarkumo, todėl vienuoliai lengvai gali patys dingti šiose ledynų dykumose.

Tačiau vienuoliams ir vienuolyno tarnautojams tos kasdieninės ekpedicijos yra pasidariusios toks savaime aiškus dalykas, kad dėl to niekas visiškai nesistebi. Net jokia kronika nėra vedama.

Prieglaudos muziejuje šiandien dėmesį kreipia tik gausingi radiniai iš romėnų laikų, senoviški ginklai, atminimų lentelės ir užrašai įvairių keilionių nuotykių ir tragedijų, kokių čia šiame vienišame kalnų pasaulyje pasitaiko. Bet vis labiau tokiais atvejais kalbama apie išmintingus ir stiprius šūnis, kurie iš savo kilimo krašto Asirijos per Graikiją, Romą ir Prancūziją čionai į mūsų Alpių kraštą pateko, kuriuos jau romėnai panaudavo kaip sargybos šūnis.

Tie šūnys davė išauklėjami ne tik kaip sargai ir ieškotojai. Jie mielai leidosi ir į roges įkinkomi kroviniams transportuoti, bet jau senais laikais jie išmoko ir kepa mąjį iešmą apsukti, o gabiausiai šūnys kasdien patys vieni nubėgdavo į tolimą pieningą vienuolynui pieno ir sviesto parnešti.

Tačiau dar svarbesnius gabumus tie šūnis parodė, išmokdami susekti pėdsakus žmonių, kalnų audrose išklydusių iš savo kelio ir bėdoje atsidurusių. Jie nuvedavo kalnų vadovus ir vienuolius per gilų sniegą ir niekada nepamesdavo seniai užpustytame kelyje dingusių ir nebeatpažįtamų pėdsakų. Jie buvo išmokyti surastam paklydusiems pakeleiviams pagelbėti pasiekti vienuolyno prieglaudą. Arba patys savo jėgomis jį parvilti. Jie buvo įpratinti neapykti ir tokiais atvejais, kada nelaimingi paklydusieji įsistverdavo į jų stiprias uodegas.

Čia vienuolyne mes turime tokią „Keleivių knygą“ (Buch der Wanderer), į kurią pagal vienuolyno tradiciją mūsų svečiai (kurie čia yra be atlyginimo priglaudžiami) ką nors įrašo. Štai 1956 m. liepos 16 dienos mūsų aplankė vienas senas žmogus, kuris 1897 metais, tebebūdama 12 metų amžiaus

vieno bernardino-šūnies buvo nuo sušalimo mirties išgelbėtas. Jis rašo:

„Esu laimingas galėdamas dar sykį šią St. Bernardo prieglaudą aplankyti ir galėdamas vienuolyno broliams ir jų narsiems šūnims padėkoti už tai, kad mane mano vaikystės metais nuo tikros mirties išgelbėjo. Aš buvau tamsos užkluptas ir nuovargio nugaltas. Ir šiandien su giliausia padėka tebeatsimenu tuos narsių šūnis“.

Taip pat ir šiandien piligrimai, keliautojai, mokiniai ir

visoki labdarinių organizacijų nariai pas mus tebeatkeliauja. Jie ateina pavieniui ir grupėmis. Ir visada kas kita, o ne vien sporto savimeilė arba rekordų gaudymas juos čia veda. Tie žmonės kalnu tyloje ieško atilsio ir atsigavimo bei susitikimo su panašiai nusisitačiusiais draugais.

Jie visada ateis. Ir dėl tų žmonių mes visada čia būsim ir su mumis bus mūsų išmintingieji narsieji šūnis, mūsų bendrakeleiviai ir padėjėjai šaltose žiemose naktyse“.

J. Pr.

SPRING SPECIALS
Band Adjustment and Transmission — Oil Change — \$13.95
Complete - Brake Job — \$14.95. — On Any Car ... plus parts.
• COMPLETE MOTOR REPAIRS
We Service and Repair All Makes of Transmissions
TOWN AUTOMATIC TRANSMISSION SPECIALIST
4524 West 63rd Street Phone 767-7280
Open 8 to 6 Daily. Closed Sunday.

DEMESIO FIRMA
Package Express & Travel Agency, Inc.
Vyr. Įstaiga
1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.
Tel. IN 7-5522

Pagal susitarimą su Sovietų Sąjungos Vnešposiltorg priima užsakymus iš Amerikos gyventojų dovanom, aukštos kokybės sovietinėmis prekėmis, kurios bus įteiktos be jokių muitų ar kokių primokėjimų giminėms, gyvenantiems Sovietų Sąjungoje.

Didelis prekių pasirinkimas; tarp jų automobiliai, motociklai, dviračiai, televizijos aparatai, šaldytuvai, radio aparatai, siuvamos mašinos, foto aparatai, laikrodžiai, akordeonai ir t. t.

Prekių pristatymas garantuojamas per 8 iki 40 dienų, atsižvelgiant į tai, koksai daiktas dovanom parenkamas.

Reikalaukite telefonu ar raštu katalogus, kuriuos gausite nemokamai iš mūsų Vyr. įstaigos.

Package Express & Travel Agency, Inc.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Mes pranešame savo seniems klientams, o taip pat naujesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia sutinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.

Mes esame įgalioti VNEŠPOSILTORG testi sutinių skuntimą ir mes garantuojame, kad sutiniai bus pristatyti ir labai skubiai.

Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą sutiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai prieinamomis kainomis.

Visi mūsų skyriai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualių pageidavimus.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK 11, N. Y. — 135 W. 14th Street	CH 3-2583
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street	CH 4-4245
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON, Mass. — 359 West Broadway	TEL 266-0068
• BUFFALO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-4966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Liferoy Road	TO 1-1068
• Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 606 Bridge St. N. W.	GL 8-2256
• HANTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD, Conn. — 132 Franklin Ave.	CH 4-6724 ir 233-8030
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4619
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave.	PO 5-5892
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1015 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 6 John Street	PL 6-6766
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	SW 8-2868
• VINELAND, N. J. — W. Landis Ave., Greek Orthodox Club Bldg.	
• YONKERS, N. Y. — 235 Nepperhan Ave.	GR 6-2681

5 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 20, 1963

Mercedes

Geriausias batų
prieinamomis kainomis rasite pas batų specialistą
REKSO SHOE-HOUSE
Sav. Joseph Hrbacek
3923 N. LINCOLN AVE. — TEL. WE 5-1402
1 blokas į pietus nuo Irving Park Road